

“Intercultural Citizenship” in Teaching Amitav Ghosh’s *The Hungry Tide*
“ความเป็นพลเมืองระหว่างวัฒนธรรม”ในการสอนวรรณกรรมเรื่อง *The Hungry Tide* ของ Amitav Ghosh

วศินรัฐ นวลศิริ¹

บทความนี้ศึกษาวรรณกรรมวิจารณ์เชิงนิเวศหลังอาณานิคมจากบริบทชั้นเรียนในระดับอุดมศึกษาไทย โดยศึกษาจากการตีความของอาจารย์และนิสิตที่มีต่อภาพสะท้อนประเด็นสิ่งแวดล้อม สังคม การเมืองและวัฒนธรรมในวรรณกรรมเรื่อง *The Hungry Tide* (2004) ของ Amitav Ghosh นักเขียนชาวอินเดียผู้วิจัยได้ศึกษาจากชั้นเรียนในรายวิชา “วรรณกรรมสิ่งแวดล้อมและการวิจารณ์” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรมหาบัณฑิตของภาควิชาภาษาอังกฤษ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การวิเคราะห์ใช้ทฤษฎีด้านการศึกษาวาดด้วย “ความเป็นพลเมืองระหว่างวัฒนธรรม” (2008) ของ Michael Byram เกี่ยวกับการศึกษาวัฒนธรรมต่างประเทศ โดย Byram อธิบายว่า การศึกษาด้าน “ความเป็นพลเมืองระหว่างวัฒนธรรม” คือ การเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับประเด็นสังคมการเมืองในบริบทที่มีความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรม ลักษณะการเรียนการสอนประกอบไปด้วยบทเรียน “เชิงเปรียบเทียบ” “เน้นพหุอัตลักษณ์” “ความเชื่อที่หลากหลาย” “ความร่วมมือในสังคม” “ทัศนคติและความรู้ที่เชื่อมโยง” และ “การเคารพในระบบคุณค่าที่แตกต่าง” งานวิจัยนี้เสนอว่าการศึกษารูปแบบนี้สะท้อนให้เห็นผ่านการตีความของอาจารย์และนิสิตที่มีต่อประเด็นต่าง ๆ ในวรรณกรรมเรื่อง *The Hungry Tide*

การวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า อาจารย์ผู้สอนได้อธิบายตัวบท *The Hungry Tide* ในชั้นเรียนโดยเชื่อมโยงประเด็นเข้ากับบริบทของผู้เรียนในสังคมไทย กล่าวคือ อาจารย์คัดสรรประเด็นโดยอธิบายเชิงเปรียบเทียบถึงปัญหาที่มีลักษณะคล้ายกันระหว่างประเทศอินเดียและไทย บทเรียนชี้ให้เห็นปัญหาจากการล่าอาณานิคมของตะวันตกในอดีต ที่ส่งผลให้เกิดการย้ายถิ่นฐานของชนพื้นถิ่น และปัญหาโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันที่มีสาเหตุจากความไม่ลงรอยกันด้านความคิด ความเชื่อ และระบบคุณค่าที่มีต่อธรรมชาติของโลกตะวันตกและตะวันออก ซึ่งก่อให้เกิดการกวาดล้างผู้อพยพชนกลุ่มน้อยออกจากพื้นที่อนุรักษ์โดยอำนาจรัฐทั้งในอินเดียและไทย นอกจากนี้อาจารย์ชี้ให้เห็นว่าวรรณกรรมเรื่องนี้เสนอภาพสังคมอุดมคติหลังอาณานิคม ว่าด้วยการเคารพในระบบคุณค่าที่หลากหลายและการร่วมมือกันของสมาชิกในสังคมที่แตกต่างทางเศรษฐกิจและสถานะแวดล้อม การสอนวรรณกรรมในบริบทนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการเปิดประเด็นด้านความเป็นธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม ต่อผู้เรียนซึ่งมีพื้นฐานมาจากสังคมเมือง การตีความของนิสิตแสดงให้เห็นว่าคำอธิบายของอาจารย์มีส่วนทำให้นิสิตเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ของสังคมอินเดียดังที่สะท้อนในตัวบทและของสังคมไทย

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชา Modern Languages คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัย Southampton

